Voedselbos Novio en de ontwikkeling van de biodiversiteit

De ontwikkeling van het perceel in de afgelopen 10 jaar.

De resultaten / bevindingen van het onderzoek

Mogelijkheden voor doorontwikkeling

==========

18-7-2026

2016

2026

Het Voedselbos Novio en soorteninventarisatie

Het voedselbos in de wijk Hees (stadsdeel Nijmegen-Nieuw-West) is aangelegd op het terrein van de voormalige plantenkwekerij Novio. Na jaren van discussie heeft de gemeente Nijmegen de grond rond 2015 kunnen aankopen om toe te voegen aan Park West.

Park West en omgeving
Het gebied Park West ligt tussen Energieweg (S100)- Industrieweg – Oscar Carréstraat en Bredestraat. Het park is in de jaren 2005-2010 tot stand gebracht als een deel van de te ontwikkelen groene bufferzone tussen woonwijken en de drukke verkeerswegen zoals de S100 samen met het grote binnenstedelijke industrieterreinen, TPN West.
In 2008 zijn drie poelen in Park West aangelegd met als doel het terugbrengen van water, het maken van verschillen in nat-droog en hoog-laag waardoor verschillende biotopen kunnen ontstaan en groepen organismen kunnen voortbestaan, waaronder vogels, amfibieën, insecten en allerlei plantensoorten. Het grondwater hervond in 2024 een heel hoog peil, gezien de uitgebreide grondwateroverlast in de zogenaamde ‘Hese kom’. Er is een voedselbos, een Tiny Forest (het Wolfsbosje).

Ontwikkeling Voedselbos Novio

Voedselbos Novio, een ontwerp van Wouter van Eck, is aangelegd in 2016, in samenwerking met de werkgroep Groen van de Vereniging Dorpsbelang Hees (www.dorpsbelanghees.nl) en de gemeente Nijmegen. Waar de werkgroep aanvankelijk ijverde voor dichte, bosachtige begroeiing, ontstond in overleg met de gemeente het idee voor een voedselbos. In het najaar 2016 en voorjaar 2017 zijn er, mede dankzij hulp van schoolkinderen van De Lanteerne en veel vrijwilligers uit de wijk, meer dan 3.000 planten, struiken en bomen geplant.

In den beginne was de aarde woest en ledig

Gedurende de eerste jaren, van 2017 tot en met 2022, heersten in voorjaar en zomer een extreme hitte en droogte. De combinatie van de zuurstofarme, vette klei met hitte en droogte maakte dat de ontwikkeling van veel jonge planten, struiken en bomen verloren gingen en dat de groei en ontwikkeling ernstig belemmerd werd.

Diverse jaren achtereen hebben vrijwilligers struiken en bomen opnieuw aangeplant en hebben ze ook regelmatig water gegeven om de ergste droogte te bestrijden. Dit was een grote inspanning. Langzaam maar zeker ontwikkelde het voedselbos zich.

Doelen van het Voedselbos

Het voedselbos in een openbaar park is een experiment. Eén van de doelen is een openbare pluktuin, een ander doel is dat kinderen kunnen zien en ervaren dat appels en ander fruit niet in de plastic zak groeien, maar aan echte bomen en struiken. Een bijkomend effect is dat er, door de aanplant bewust niet of in zeer geringe mate te beheren, een natuurlijk milieu ontstaat. Hierdoor zijn eetbare planten, struiken en bomen beter in staat zich te ontwikkelen zonder ziektes en dus ook zonder gewas*bescherming*smiddelen. In feite is er in dit perceel dus volop ruimte voor natuurontwikkeling. Het gaat hierbij om ontwikkeling van *natuur in de stad*.

Door de zware droge jaren net na de start in 2016, maar ook vanwege de niet zo geschikte zware kleigrond die is gebruikt is het voedselbos (nog) niet de rijke pluktuin die het had kunnen worden. Het is nu wél een voorbeeld van hoe een divers, extensief beheerd park verruigt naarmate de tijd verstrijkt. Er staat van alles dat eetbare vruchten draagt, zoals hazelaar, pruim, appel en olijfwilg, walnoot en tamme kastanje. Daartussen hebben zich allerhande wilde planten gevestigd, samen met alle kevers, wantsen, zweefvliegen, paddenstoelen en ander leven dat zich daarop en daartussen steeds meer thuis voelt.

Inventarisaties en waarnemingen door de natuurwaarnemersgroep

Het is dus interessant te volgen hoe natuur en biodiversiteit zich hebben ontwikkeld in de afgelopen 10 jaar. In 2016 was een klein deel van het terrein begroeid met gras, de rest was kaal. In de loop der tijd hebben mensen planten ingebracht en heeft de natuur het terrein gekoloniseerd met allerlei planten, grassen, kruiden en struiken. Er zijn ook allerlei dieren gekomen.

Ab Verheul, voorzitter van de werkgroep Groen van Vereniging Dorpsbelang Hees, vroeg Toine van Gaal of hij het voedselbos vanaf 1 januari 2025 een jaar lang aan een natuuronderzoek wilde onderwerpen na de start van 9 jaar daarvoor. Deze uitdaging heeft hij gretig aanvaard, samen met een aantal andere natuurwaarnemers uit de wijk. Het hele jaar 2025 hebben zij voortdurend en herhaaldelijk waarnemingen uitgevoerd.

Inventarisaties door experts

Tussen 12 september en 5 oktober 2025 bezochten verschillende experts van Taxon Foundation, het terrein. De experts werkten vooral met eigen, taxon-specifieke vangtechnieken. Ook werden langs een transect van noord- tot de zuidrand van het terrein vier bodemvallen en vier aasvallen geplaatst die na drie weken werden opgehaald.

De resultaten en bevindingen van het rapport.

In totaal werden 951 soorten en verzamelsoorten geregistreerd, verdeeld (geordend van hoogste naar laagste soortenaantallen) over de volgende categorieën:

1.	Kevers:	185 soorten
2.	Vaatplanten:	125 soorten
3.	Wantsen, cicaden en plantenluizen:	113 soorten
4.	Nachtvlinders en micro's:	95 soorten
5.	Vliegen en muggen:	77 soorten
6.	Nematoden:	67 soorten
7.	Bijen, wespen en mieren:	60 soorten
8.	Spinnen:	42 soorten
9.	Mossen en korstmossen:	33 soorten
10.	Vogels:	31 soorten
11.	Paddenstoelen:	22 soorten
12.	Weekdieren:	18 soorten
13.	Dagvlinders:	13 soorten
14.	Miljoenpoten:	8 soorten
15.	Sprinkhanen en krekels:	8 soorten
16.	Pissebedden:	7 soorten
17.	Schietmotten:	7 soorten
18.	Springstaarten:	7 soorten
19.	Hooiwagens:	6 soorten
20.	Libellen:	5 soorten
21.	Mijten:	5 soorten
22.	Gaasvliegen:	4 soorten
23.	Stofluizen:	3 soorten
24.	Duizendpoten:	2 soorten
25.	Schorpioenvliegen:	2 soorten
26.	Amfibieën:	1 soort
27.	Gelede wormen:	1 soort
28.	Haften:	1 soort
29.	Kakkerlakken:	1 soort
30.	Pseudoschorpioenen:	1 soort
31.	Zoogdieren:	1 soort

In totaal werden 23 soorten gevonden die als zeldzaam of zeer zeldzaam te boek staan (ruim 2% van het totaal).
Het terrein is slechts 10 jaar geleden aangelegd. Niettemin is de gevonden diversiteit verrassend. Het is te verwachten dat dat het aandeel zeldzame en gespecialiseerde soorten zal toenemen naarmate het ecosysteem in dit gebied ouder wordt. Dit belooft veel goeds voor de toekomstige ecologische ontwikkeling van het gebied.

Het eindrapport dat door Stichting Taxon Foundation is opgemaakt, is te lezen op https://taxonfoundation.com/wp-content/uploads/2024/05/Rapport-Hees.pdf . Een overzicht van alle waarnemingen van het Soortenjaar Hees 2023 is hier te zien: https://waarneming.nl/bioblitz/10387/nijmegen-hees-2023

Doorgaande ontwikkeling in de toekomst.

Zoals Taxon Foundation al stelt: er zit ontwikkelpotentie in het gebied. Dat leidt tot nieuw elan en inspiratie.

Ook de directe omgeving van het perceel heeft mogelijkheden. De te verwachten positieve ontwikkelingen op het perceel van het Voedselbos kunnen doorgezet en versterkt worden in Park West.

De werkgroep Groen Hees heeft als visie op groenzones in een grote stad als Nijmegen dat in deze tijden voor een gezonde stad het nodig is dat groenzones zich ontwikkelen als natuur. De decoratie-functie van groen in de stad is ondergeschikt aan de functie van natuur.

Al eerder is vastgesteld een extensief onderhoud gericht op versterking van biodiversiteit. Dit beleid kan naar ons idee effectiever en productiever worden met een aantal gerichte concrete stappen. De werkgroep Groen Hees zal hiervoor concrete voorstellen doen.

Daarnaast kan de potentie van Voedselbos en Park West ook doorwerken in nabijgelegen groenzones. Er zijn veel ontwikkelingsmogelijkheden in het tot stad brengen van een groene corridor tussen Park West en het *rewilding*-terrein van Nyma. Met zo'n corridor kan de natuurkwaliteit van het Westerpark toenemen en kunnen ook de zones rondom de sportvelden versterkt worden.

Nijmegen-West wordt the place to be, een voorbeeld van hoe gemeente en burgers samen werken aan het thema Basiskwaliteit Natuur.